

Antoni Furió, historiador

escrit per: Redacció

diumenge, 28 febrer de 2010

Valencianisme.com ha tingut l'oportunitat de parlar amb Antoni Furió, catedràtic d'Història Medieval i un dels quatre candidats a rector de la Universitat de València en les eleccions que tindran lloc dimarts pròxim, dia 2 de març. Nascut a Sueca en 1958, ha especialitzat la seua carrera acadèmica en l'estudi de la història econòmica i social medieval del Regne de València, matèria la qual destaquen les seues obres "Història del País Valencià" o "El rei Conqueridor. Jaume I entre història i la llegenda". Una altra línia d'investigació s'ha centrat en la vida i l'obra de l'assagista Jaume Fuster.

Comencem l'entrevista en plena campanya electoral a rector de la Universitat de València. I què s'hi presenta Antoni Furió? Quins són els fonaments de la seua candidatura?

M'hi presente perquè em crec molt la Universitat, la universitat en general i la Universitat de València en particular. Perquè crec que ha estat i ha de continuar sent un referent crític important en la societat valenciana, i perquè també voldria que fóra una universitat de referència internacional, una universitat amb una gran projecció europea. Les universitats, o nacionals, o internacionals, o no són universitats; són només escoles o acadèmies d'expedició de títols. La universitat és docència, investigació i projecció social, cultural, cívica, econòmica, tot això que podem englobar sota el terme de transferència. La meua candidatura està integrada per persones que creuen en aquest projecte, persones d'un perfil molt acadèmic, solvents, que combinen l'experiència en la gestió i la joventut, absolutament paritària entre dones i homes, amb representació dels tres estaments de la comunitat universitària, dels tres campus i de les quatre grans àrees de coneixement. Un equip preparat per a governar.

Un usuari de Valencianisme.com ens pregunta pel futur de l'extensió universitària d'Ontinyent. Quines mesures prendrà al respecte si guanya les eleccions?

La primera, assegurar als estudiants que cursen les dues diplomatures que actualment s'imparteixen a Ontinyent que podran acabar allí els seus estudis. Que no es preocupen per això. Que estiguin tranquils al respecte i es preocupen només per estudiar. Ara, la continuïtat de la presència de la Universitat de València a Ontinyent dependrà no només de la Universitat de València, sinó sobre tot de la voluntat i l'actitud de les altres institucions implicades, en particular l'Ajuntament i el Consell d'Ontinyent. També de la societat civil i econòmica. Si hi ha voluntat, i això vol dir suport, creure en el projecte, la Universitat continuarà a Ontinyent. Si les coses continuen com fins ara, si no hi ha voluntat ni suport, quin sentit té continuar en unes condicions absolutament precàries i sense futur?

Vosté ha manifestat en ocasions anteriors el seu posicionament contrari a l'espai europeu d'educació superior. Ens podria exposar quins seran els sistemes d'implantació dels nous plans d'estudi que durà a terme el seu equip de govern?

No, jo no m'he manifestat mai contrari a l'espai europeu d'educació superior, del qual sóc un gran defensor i impulsor, sinó en contra de com s'ha implantat la reforma dels plans d'estudi. Compartesc la preocupació de tots, dels estudiants i els professors, per una reforma que algú perceben com una supeditació de la universitat a interessos mercantils i polítics. No necessàriament ha de ser així. L'espai europeu d'educació superior és un projecte engrescador, és la possibilitat de construir un nou model universitari, comú a tots els europeus, un veritable sistema universitari compartit. I la Universitat de València hi pot participar de manera activa o passiva, estant en primera línia en la definició del nou model o quedant-se al marge, i haver d'aplicar el que altres han decidit. El que s'ha dit pla Bolonya té molts defectes, començant perquè no és exactament pla europeu, sinó espanyol, elaborat a Madrid. Per exemple, el fet que els graus siguin quatre anys i els postgraus només un, quan a la majoria de les universitats europees els graus són de tres anys i els postgraus són de dos anys. Quina convergència europea és aquesta, que comença divergint a Europa? És amb això amb el que estic en contra. Amb postgraus devaluats, que no seran apreciats, sobretot, amb una reforma que no ha estat suficientment explicada ni debatuda, i que per això ha nascut amb tanta oposició per part d'estudiants i professors.

Sense abandonar la temàtica que aborda la pregunta anterior, un visitant del nostre país lamenta que amb el pla Bolonya l'assignatura Història del País Valencià tindrà un paper testimonial en la llicenciatura d'Història. Quina opinió li mereix aquest fet?

Com a professor d'història i autor precisament d'una *Història del País Valencià*, la desaparició primer, d'aquesta assignatura, i la seua col·locació, després, en una posició marginal, testimonial en la llicenciatura d'Història, em causa una gran tristesa i preocupació. Clar que estic en contra d'un pla que relega la història del País Valencià a la condició de "maria", i damunt, per descontentament als interessos dels diferents departaments, a una assignatura de sis crèdits compartida per cinc professors. Tot això redundarà en detriment de la cohesió de l'assignatura, de comprensió de la història del nostre país i, sobretot, en detriment dels estudiants.

Parlem ara d'una altra qüestió. Les relacions entre l'ens acadèmic i el govern valencià no han sigut gens bones els darrers anys, fins i tot un destacat dirigent popular, com el president de la Diputació de València, Alfonso Rus, ha acusat la Universitat de ser un instrument al servei dels socialistes. Està d'acord amb aquesta asseveració? Pot assegurar que no ha rebut pressions polítiques al llarg de la campanya?

Les relacions entre la Universitat, qualsevol universitat, i el poder polític, qualsevol poder polític, siga del signe que siga, sempre han estat difícils. El poder sempre vol controlar-ho tot, i la Universitat, com a institució crítica, és molt zelosa de la seua independència. Crec que seria un gran error traslladar la baralla política, l'enfrontament entre els grans partits, a l'àmbit universitari. La Universitat no és el parlament. Jo, particularment, no milite en cap partit i tampoc no vull, ni crec que ho haja estat així fins ara, que la Universitat siga un instrument al servei de ningú ni cap.

ningú. Al contrari, com a rector, m'agradaria tenir unes relacions no sols fluides sinó també cord amb el president de la Generalitat i el conseller d'Educació, des de la més absoluta lleialtat institucional i també des del respecte a l'autonomia universitària.

En diferents fragments del seu programa electoral observem referències al fet nacional valencià, una qüestió de la qual fugen altres rivals seus en aquesta contesa electoral. Representa la candidatura d'Antoni Furió la veu del valencianisme en la Universitat València?

M'agradaria pensar que no és així. Que el valencianisme impregna també les altres candidatures que és un valor compartit ja per molts universitaris i per la Universitat com a institució. En qualsevol cas, és innegable que la meua candidatura és genuïnament valencianista. Per mi, per la gent, l'equip i per tots els qui ens donen suport. Ens sentim hereus d'una tradició de progrés valencianista de vint-i-cinc anys d'universitat democràtica, però també dels valencianistes dels anys cinquanta i seixanta que transformaren la Universitat de València i que començaren a transformar també la societat valenciana; i encara dels valencianistes dels anys trenta, de la generació de la República, tan plena d'esperances i frustrada per la guerra i la repressió. El meu valencianisme basat en la història, en els esforços i els avanços de tantes generacions anteriors universitàries i no universitàries, i un valencianisme modern i de futur, que vol el millor futur per País Valencià. El valencianisme sempre s'ha identificat amb la modernitat, sempre ha estat crític i sempre ha combatut l'autocomplaença i el conformisme panxacontent.

En la mateixa línia que la pregunta anterior, quin paper considera vosté que ha d'aportar el rector de la UV, la major institució acadèmica del País Valencià, a la vertebració dels valencians com a poble?

Durant molts anys, en la llarga nit de la nostra mort civil com a poble, la Universitat de València ha estat de les poques institucions, per no dir l'única, que continuava vertebrant les terres que un dia van conformar l'antic Regne de València, trossejat en províncies. Avui, la creació d'universitats uniprovincials ha amenaçat o posat en qüestió fins i tot aquest paper vertebrador. La Universitat de València ha de continuar sent la institució acadèmica de referència del País Valencià, ha de continuar treballant pel País Valencià com a conjunt, des de Morella fins a Oriola, sense que sigui atrapat per circumscripcions provincials que ens vénen imposades. Estic convençut que la Universitat de València ha de continuar contribuint -com ve fent des dels anys seixanta- a pensar millor, a repensar el País Valencià, a "reinventar-lo", a fer-lo possible.

La Universitat de València ha patit en diferents ocasions la violència ultra, amb atacs a instal·lacions universitàries, així com al mateix rector, professors, alumnes i fins i tot personal de serveis. Durà a terme alguna mesura concreta el seu equip de govern per tal d'acabar amb l'impunitat de què gaudeixen determinats grupuscles feixistes a casa nostra?

És intolerable que encara avui siguen possibles aquests atacs. Que encara avui ataquen instal·lacions universitàries, embruten amb pintades amenaçadores la Llibreria de la Universitat tracten de rebentar actes acadèmics... Tot això que, quan passa en altres llocs, en diuen terroris

de baixa intensitat, ací sembla que no preocupa gaire els encarregats de garantir la seguretat i protecció de les persones i les instal·lacions. No em cansaré mai de demanar al delegat del Gov que hi pose més cura i que, sobretot, estiga més atent a l'ou de la serp, on es cova la violència ultra.

Ens centrarem ara en un altra temàtica. Al llarg del que portem de campanya electoral, he tingut la sensació que la política lingüística és un tema tabú per als diferents candidats. Quines mesures en aquest sentit durà a terme vosté si fóra escollit com a rector de la Universitat?

Voldria ser molt clar al respecte. S'ha de garantir que la docència en valencià es done efectivament en valencià. Cosa que ara, incomprensiblement, no passa. Hi ha matèries ofertes en valencià que tanmateix, s'imparteixen en castellà. La segona cosa és que no han de ser els estudiants els qui han de protestar i denunciar aquestes situacions, sinó que ha de ser la mateixa Universitat qui ha d'evitar que es produeixen i, si es produeixen, corregir-les; entre altres mesures, introduint un perfil lingüístic. Dit això, la docència en valencià s'ha de contemplar en un marc més ampli de política lingüística de la Universitat, que ha d'apostar decididament per l'anglès -llengua de producció científica i, cada vegada més, la llengua acadèmica, com abans ho va ser el llatí-, se que això vaja en detriment, sinó tot el contrari, del valencià. El futur del valencià passa precisament per la convivència amb l'anglès, per trencar l'actual monolingüisme en castellà. I en aquest sentit, les experiències de les universitats holandeses i flamenques, on l'anglès -majoritari en la producció científica, les tesis doctorals, els postgraus- conviu perfectament amb el neerlandès -majoritari en els graus.

Parlem d'un cas concret que ens ha fet arribar un membre del nostre portal. En la doctoranda llicenciatura ADE-Dret hi ha dos grups per curs, un íntegrament en castellà i un altre de llicenciatura per al professorat. Al remat, segons denuncien les mateixes fonts, la docència en valencià hi és pràcticament inexistente, tot i les demandes al respecte que han realitzat la majoria de l'alumnat als respectius degans de Dret i Economia i al mateix Rectorat. Si vosté fóra escollit com a rector, es compromet a garantir que hi haurà la possibilitat d'estudiar en valencià en l'esmentada titulació?

Abans he dit que la docència en valencià s'ha de garantir que es done efectivament en valencià. Quan hi haja dos grups en una llicenciatura, com en el cas concret que vosté em presenta, s'ha de garantir que cada un fóra en una de les dues llengües, o almenys que no n'hi haja cap grup monolingüe. No pot ser que un siga només en castellà, de dret, i que l'altre també ho siga, de l'altre. L'estudiant que ha plantejat el cas pot comptar que, com a rector, em preocuparé que hi haja la possibilitat d'estudiar en valencià en aquesta i altres titulacions. Que l'oferta no siga inferior a la demanda. Que els estudiants que volen estudiar en valencià ho puguin fer i no queden decebuts.

Seguim parlant de llengua. Vosté i altres membres del seu equip han opinat en diverses ocasions que convé seguir impulsant des de la Universitat la denominació acadèmica "català" per a la llengua dels valencians. Ho fan perquè creuen vostés que el nom "valencià" a nivell acadèmic pot posar en perill la unitat de la llengua enfront de certes tendències secessionistes per p

del PP i del Consell?

Del rector de la Universitat de València s'espera que pugua continuar emprant indistintament termes de "català" i "valencià" per a referir-se a la nostra llengua, la llengua dels valencians. han fet els rectors anteriors i ho fa l'actual rector, Francisco Tomás. Ho haurà de fer el pròxim rector. I si no, serà un retrocés important, enorme. Molts avanços, sobretot en el camí de racionalitat, es mesuren per gestos com aquest. L'ús del terme "català" no és alternatiu al "valencià", sinó complementari, respon a un altre registre. En un context acadèmic, convé que es pose en qüestió la unitat de la llengua, reconeguda a més per les successives sentències judic favorites a la Universitat i ratificades pel Tribunal Suprem i el Tribunal Constitucional. La força de la raó acadèmica, avalada pel dret i els tribunals. No entenc l'obstinació que hi posen des del Consell, que ara ja no és ni tan sols "política".

En el cas que això siga la raó (o una de les raons) d'eixa estratègia, si tots els partits de les Corts es comprometeren a respectar la unitat lingüística amb el nom de "valencià" al País Valencià amb la doble denominació "valencià/català" a nivell interterritorial, hi estaria vosté d'acord? Creu que és urgent un pacte entre la Generalitat i la Universitat sobre l'entitat i la denominació del valencià en la línia que ha dibuixat l'Acadèmia per a posar fi a eixe conflicte?

Qualsevol acord -qualsevol "bon" acord- en un tema tan sensible com el de la llengua, sempre és positiu. Sobretot perquè es tracta de garantir i impulsar l'ús social de la nostra llengua, i no perdre'ns en disquisicions i polèmiques estèrils sobre la denominació. Ara, sempre que es parli d'acords, hem d'estar alerta, perquè la nostra és una història de renúncies i claudicacions. El pacte que vosté suggereix entre la Generalitat i la Universitat sobre la denominació de la nostra llengua s'hauria d'haver assolit fa vint o vint-i-cinc anys. Encara estem a temps, i millor encara si anara en la línia que vosté apunta d'un gran acord entre tots els partits de les Corts i, conseqüentment, d'un compromís per la unitat lingüística i, el que és més important, per la dignitat i l'ús del valencià.

Un lector ens envia un correu electrònic en què critica que durant el temps en el qual vosté estat al capdavant de les Publicacions de la Universitat de València el nombre d'obres editades en valencià s'ha estancat. Ens podria rebatre, amb xifres concretes, aquesta afirmació?

Només puc dir que el lector està mal informat o és maliciós. Quan vaig entrar com a director del Servei de Publicacions -el nom de Publicacions de la Universitat de València (PUV), l'he creat jo; tant he estat el seu primer i únic director fins al moment-, és publicaven uns trenta llibres a l'any i el pressupost estava entorn dels 120.000 euros. Ara es publiquen anualment entre 250 i 300 títols i el pressupost ronda els dos milions d'euros. Ha estat un esforç i un mèrit col·lectius, de totes les persones que integren i fan possible el PUV: editors, correctors, maquetistes, dissenyadors, publicistes, comercials... D'aquest volum, almenys una tercera part es publica en valencià, és a dir, més del triple de tot el que es publicava abans -en valencià i en castellà, tot sumat. He creat i impulsat col·leccions íntegrament en valencià que, modestament, crec que estan contribuint notablement a l'enfortiment de la cultura i el pensament crític, tant en temes universitaris com més generals: Breviaris, la col·lecció Assaig, El món de les nacions, la Càtedra Joan Fuster, Història, les revistes Caràcters, Mètode, Recerques, i sobretot la nau insígnia que és la revista L'Espill. Avui mateix,

president Jordi Pujol ha elogiat públicament a València, davant el rector i els quatre candidats a rector, en l'acte d'homenatge a Josep Lluís Bauset, al centre Octubre, el paper que està fent de l'editorial de la Universitat de València. Ja sé que estem en campanya electoral i que aquestes coses passen, però si em volen infamar, millor que busquen en altra part. La direcció de PUV és una de les coses de les que estic més orgullós de la meua vida, a la qual he dedicat dotze anys, i en la qual crec haver servit lleialment la meua universitat i el meu país.

Arribem ja pràcticament al final de l'entrevista. Antoni Furió és natural de Sueca, com Bernat Baldoví, Nicolau Primitiu, Joan Fuster o Francesc Burguera. Hi ha alguna raó que explique que Sueca, capital de la Ribera Baixa siga el bressol de personatges valencians tan il·lustres?

Li es deixa vosté Josep Palàcios i molts altres que, si no els cite tots, després se m'enfadaran a Sueca, a cada carrer viu el millor escriptor del carrer i després tots els altres. Perquè tots els carrers n'estan plens, d'escriptors. Jo mateix no tinc cap possibilitat que l'Ajuntament li pose un dia el meu nom al meu carrer. Vaig nàixer al carrer de la Punta, el mateix carrer on van nàixer Joan Fuster i Josep Palàcios. I això imprimeix caràcter. Això i moltes coses més: la marjal inacabable, ser un poble d'aigua i arròs, un poble de llauradors i jornalers, un poble amb un munt de casinos i associacions de tota mena, lúdic i festiu, però també culte, lletraferit. Sueca és el poble amb major densitat no només d'escriptors per metre quadrat, sinó també d'universitaris, de fills de llauradors, com és el meu cas que hem pogut accedir a la Universitat. També ajuda, és clar, haver anat a casa Fuster des de petit que portava pantalons curts, i haver continuat anant-hi quan ja els portava llargs. Recorde amb emoció els meus primers escrits en valencià, als dotze o tretze anys, i també les meues primeres "accions valencianistes, quan en tenia catorze o quinze: cantar en valencià l'himne del Mestre Serrano - i també era de Sueca, ep!- al final dels concerts nocturns durant les festes patronals de la Mare Déu de Sales, i cantar-lo fort i decidit perquè la nostra veu, la dels "valencianistes", com despectivament ens anomenaven els de sempre, els valencians dimitits, els de l'autodi, s'imposava a la dels qui el cantaven en castellà.

Concretem una mica més la qüestió anterior. Vosté coneix l'obra de Joan Fuster, per tal com ha dedicat molts anys de la seua carrera acadèmica a investigar la vida de l'assagista. Quina és la valoració que ens pot fer, doncs, de l'empremta que ha deixat Fuster en el món del nacionalisme valencià, en particular, i en la societat valenciana, en general?

Jo no diré que Fuster siga l'inici absolut, que abans no hi havia res ni ningú. Sense la tradició anterior, sense el valencianisme de les primeres dècades del segle XX i, sobretot, la generació dels anys trenta, Fuster no hagués estat el que ha estat. Fuster, en canvi, sí que representa l'entrada de la modernitat, la superació del valencianisme folklòric i arcaïtzant de Lo Rat Penat, tolerat pel règim, i també del valencianisme catòlic i poruc de Xavier Casp, que molt prompte es veu desplaçat per l'enorme dimensió de la figura i l'obra de Fuster, i d'ací el ressentiment que portaria a militar més tard en l'anticatalanisme més primari. L'aposta de Fuster per la modernitat va ser decisiva per a connectar amb la Universitat, amb les noves generacions d'estudiants universitaris que havien de "reinventar" i "reconstruir" nacionalment el País Valencià. Molta gent no ho ha entès, això, i li reprotxa a Fuster que no fóra més populista, que no li agradassen les formes -cosa que no és veritat: Fuster va ser un consumat autor d'articles en llibrets de falla, recollits

Combustible per a falles-, el futbol..., que no fóra el Jordi Pujol que el País Valencià necessita Obliden que Fuster no era un polític, ni tan sols un pensador polític, sinó un intel·lectual. Una m lliure que llegia, pensava i escrivia. I això ja és molt i això ja és prou. La millor valoració que puc de l'empremta de Fuster en el nacionalisme valencià és que el va fer possible, ens va ajuda pensar i a "pensar-nos" col·lectivament, a pensar-nos com a valencians. I això és una cosa qu hauran de reconèixer fins i tot els qui no comparteixen o discrepen dels seus plantejaments. El c pretenia Fuster, i crec que ho va aconseguir, era ser un revulsiu i despertar la societat valenciana l'estat de somnolència digestiva en què vegetava. Això no vol dir, però, que la son no ens torn véncer de nou...

En darrer lloc, li formularem una pregunta amb què normalment acostumem a tancar les nost entrevistes: coneix Valencianisme.com? Si és així, quina opinió li mereix el portal?

Sí, conec Valencianisme.com i aprecie moltíssim la tasca que du a terme. M'agrada molt el llenguatge. M'agrada molt la seua aposta per la modernitat. Parafraçant Fuster, jo diria que " valencianistes és la nostra manera de ser moderns", és a dir, de ser ciutadans crítics i conscienciosos ciutadans compromesos amb la nostra societat i el nostre temps. Valencianisme.com es defineix com un projecte "modernitzador", que defuig l'esterilitat dels conflictes identitaris i dels carrers sense eixida que són les terceres vies. I que aposta clarament per un valencianisme "reconciliador per un valencianisme plural, per un "valencianisme de construcció". Què voleu que us diga? No m puc sentir més identificat. Així que us desitge una llarga i fructuosa vida, alhora que us ofereix la meua col·laboració i us agraesc aquesta entrevista que pot contribuir a informar millor els vost lectors sobre les idees i les posicions d'una persona que aspira a ser rector de la Universitat València.

Copyright © per Valencianisme.com, el portal web del valencianisme de construcció.

Tots els drets reservats.

[Tancar finestra](#)